

Yrsa Nyman

25.5.2020

VN/5875/2019
VN/5875/2019-OM-15

Saamelaiskäräjälain muuttamista esivalmistelevan työryhmän muistio

Työryhmän työskentely

Oikeusministeriö asetti työryhmän esivalmistelemaan myöhemmin asetettavan saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995, jatkossa saamelaiskäräjälaki) muuttamista valmistelevan toimikunnan työtä (VN/5875/2019-OM-3) ajalle 13.1.2020-31.3.2020. Toimikunta on tarkoitus asettaa keväällä 2020. Työryhmän keräämä tieto ja alustavat havainnot on koottu tähän muistioon.

Työryhmän tehtävänä on ollut käydä läpi vuonna 2018 laadittu saamelaiskäräjälain muuttamista koskeva hallituksen esitysluonnos ja identifioida ne osat, jotka edellyttävät muokkaamista ja käsittelyä keväällä asetettavassa toimikunnassa, sekä todeta aiemman HE-luonnoksen valmistelun jälkeen tapahtuneet muutokset. Tarkoituksena on ollut valmistella etukäteen esityksen käsittelyä toimikunnassa työn sujuvuuden edistämiseksi.

Työryhmän asettamispäätöksessä kuvataan muun muassa työryhmän ja toimikunnan työn perusteita, https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/374663f3-4b21-4774-8fd3-818af2878155/e210ddb2-9b7c-4d5b-a23f-6ba2b24c7ebf/ASETTAMISPAATOS_20200115082304.PDF.

Edellisellä hallituskaudella valmisteltu saamelaiskäräjälain muutosta valmistelevan toimikunnan mietintö (Oikeusministeriön julkaisu 28/2018): <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160993>

Työryhmä kokoontui yhteensä neljä kertaa. Kokouksissaan työryhmälle on esitelty alkuperäiskansa saamelaisia koskevat perustuslain säännökset, kansainväliset ihmisoikeusveloitteet ja kansainvälisten sopimusvalvontaelinten antamat suositukset sekä pohjoismaisen saamelaissopimuksen ja ILO 169 –sopimuksen tilanne. Lisäksi työryhmä on käynyt läpi edellisellä hallituskaudella valmistellun hallituksen esityksen saamelaiskäräjälain muuttamisesta, sitä koskevan lausuntoyhteenvedon sekä EMRIP:n viimeisimpiä suosituksia, pyrkien tunnistamaan toimikunnassa huomiota vaativia kohtia.

Työryhmä on kuullut saamelaiskäräjien vaalilautakunnan suunnittelija Sinikka Mäkistä ja Eurooppaoikeuden lehtori Markku Kiikeriä vaalimenettelyä koskevista säännöksistä. Esitysten pohjalta työryhmä keskusteli mahdollisuuksista kehittää vaalimenettelyä.

Työryhmä järjesti myös suppean kuulemisen (kieliryhmät ja Saamelaisneuvosto kattojärjestönä), jonka tarkoituksena oli paikantaa ne saamelaiskäräjälain ja vuonna 2018 valmistellun hallituksen esitysluonnoksen kohdat, jotka ovat kuultavien näkemyksen mukaan ongelmallisia ja edellyttävät työstämistä asetettavassa toimikunnassa, sekä koota eri näkemyksiä tarvittavista muutoksista toimikunnan työn suunnittelemiseksi. Kuulemistilaisuuteen 5.2.2020 osallistuivat Inarinsaamelaiset ry:n edustaja Anu Avaskari, Kulttuuriyhdistys Aanaar Sämmiliih ry:n edustaja Kirsti Kustula (etänä) ja Saamelaisneuvoston edustaja Anne Nuorgam. Kolttien kyläkokous ei päässyt osallistumaan kuulemiseen, mutta toimitti lausuntonsa kirjallisesti. Samassa kokouksessa työryhmä kuuli myös Sámi Árvvut ry:n edustajia Klemetti Näkkäläjärveä ja Tauno Halttaa YK:n ihmisoikeuskomitealle tehdyn valituksen sekä komitean antaman ratkaisun johdosta (YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisu Näkkäläjärvi et al. vs. Suomi, 2950/2017).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

25.5.2020

VN/5875/2019

VN/5875/2019-OM-15

Työryhmän 5.2.2020 pidetyn kokouksen pöytäkirja sisältää tarkempaa tietoa kuulemisesta (liitteenä). Inarinmaan lapinkylä on oma-aloitteisesti toimittanut lausunnon työryhmälle ja Peltojärven lapinkylä on pyytänyt päästä kuultavaksi. Työryhmän kuuleminen on kuitenkin pidetty suppeana ottaen huomioon työryhmän tehtävä esivalmistella toimikunnan työtä ja se, että toimikunta voi aikanaan järjestää laajemman kuulemisen. Työryhmälle toimitetut kirjalliset lausunnot ovat työryhmän 5.2.2020 pidetyn kokouksen pöytäkirjan liitteenä.

Työryhmän puheenjohtajana toimi osastopäällikkö, ylijohtaja Johanna Suurpää oikeusministeriöstä. Työryhmän jäseninä toimivat hallituspuolueiden edustajina erityisavustaja Tiina Vainio/Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p., erityisavustaja Teppo Säkkinen/Suomen Keskusta r.p., erityisavustaja Emilia Laaksonen/Vihreä liitto r.p., erityisavustaja Juho Orjala/Vasemmistoliitto r.p. ja erityisavustaja Otto Andersson/Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p. Saamelaiskäräjien edustajat työryhmässä olivat puheenjohtaja Tiina Sanila-Aikio, 1. varapuheenjohtaja Heikki Paltto, 2. varapuheenjohtaja Tuomas Aslak Juuso, hallintopäällikkö Pia Ruotsala-Kangasniemi ja vs. lakimiessihteeri Kalle Varis. Työryhmän sihteereinä toimivat neuvotteleva virkamies, esikuntapäällikkö Johanna Hautakorpi ja neuvotteleva virkamies Yrsa Nyman oikeusministeriöstä. Työryhmässä sovitun mukaisesti kokouksiin sai osallistua sijainen työryhmän jäsenen ollessa estyneenä. Tämän johdosta työryhmän kokoukseen ovat myös osallistuneet erityisavustaja Sami Kerman/Vihreä liitto r.p., erityisavustaja Kirsi Airio/Suomen Sosialidemokraattinen puolue r.p. ja erityisavustaja Mika Parkkari/Vasemmistoliitto r.p.

Työryhmän havainnot:

Työryhmän kuulemisten ja työryhmässä käytyjen keskustelujen perusteella voidaan tehdä seuraavia havainnot:

- edellistä HE-luonnosta on mahdollista pitää saamelaiskäräjälain uudistamisen yhtenä soveltavana lähtökohtana.
- lain muutoksilla voidaan edistää saamelaisten itsemääräämisoikeuden toteutumista ja kehittää saamelaisten itsehallintoa. Esimerkkinä mahdollisuudesta kehittää itsehallinnon toteuttamista on viime kaudella valmisteltu ehdotus siitä, että saamelaiskäräjät voisi antaa vuosittaisen kertomuksensa suoraan eduskunnalle.
- esitys saamelaiskäräjälain muuttamisesta on perusteltua valmistella siten, että jää riittävä aika asian käsittelylle hallituksen ja saamelaiskäräjien piirissä ja eduskunnassa.
- jatkotyössä on perusteltua ottaa huomioon oikeuden ja kansainvälisen oikeuden kehitys sekä viimeaikaiset ratkaisut sekä pohjoismaisen saamelaissopimuksen luonnos.

3 §:

Työryhmä ei ole käsitellyt 3 §:n sisältöä, eli sitä, millä kriteereillä vaaliluetteloon ottaminen tapahtuu.

Työryhmässä on pidetty rakentavana ehdotuksena sitä, että pykälä jatkossa käsittelee nimenomaisesti henkilön oikeutta tulla merkityksi vaaliluetteloon. Kyse ei olisi luettelosta siitä, ketä on pidettävä saamelaisena. Henkilön merkitseminen vaaliluetteloon ei toisi mukanaan muita saamelaisille kuuluvia oikeuksia kuin oikeutta äänestää saamelaiskäräjien vaaleissa ja oikeutta asettua ehdolle vaaleissa.

Toimikunnan työssä tulee otettavaksi huomioon YK:n ihmisoikeuskomitean 1.2.2019 antamat ratkaisut (CCPR/C/124/D/2668/2015 ja CCPR/C/124/D/2950/2017). KHO:ssa on vielä vireillä

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

25.5.2020

VN/5875/2019

VN/5875/2019-OM-15

vuoden 2019 saamelaiskäräjävaaleihin liittyviä asioita. Samoin CERD-komitean näkemystä vuoden 2015 vaaleja koskevaan valitukseen odotetaan vielä.

9 §:

Työryhmä ei ole varsinaisesti käsitellyt 9 §:n sisältöä ja sanamuotoa.

Tavoitteena on pitkään ollut muuttaa neuvotteluelvoitetta yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoitteeksi sekä kehittää säännöstä vastaamaan kansainvälisen oikeuden kehitystä. Viime HE-luonnoksessa tavoitteena oli tuoda säännöksessä esille kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (SopS 8/1976, KP-sopimus) 27 artiklan mukainen minimiraja. Tältä osin lausuntopalaute oli varsin kriittinen.

Työryhmän kuulemisessa nousi esiin ajatus säännöksen ilmaisemisesta positiivisena edistämiselvoitteena. Säännöstä saattaisi selkeyttää se, että sen sisältö jaettaisiin useampaan pykälään.

Valmistelussa on syytä huomioida EMRIP:n tuoreimmat suositukset ja kansainvälinen kehitys. Lisäksi ylimmät laillisuusvalvojat ovat antaneet tuoreita linjauksia aiheesta. Jatkotyössä voidaan ottaa huomioon Norjassa ja Ruotsissa valmisteilla olevat säädökset koskien neuvotteluelvoitetta.

Vaalimenettelyt ja vaalilautakunnan toiminta:

Vaalimenettelyn kehittämisessä ja äänestysaktiivisuuden nostamisessa on paljon, joista vaikuttaa vallitsevan hyvä yhteisymmärrys. Edellisellä vaalikaudella valmisteltu esitys sisältää useita Kiikerin ja saamelaiskäräjien vaalilautakunnan ehdotuksista. Saamelaiskäräjien vaalimenettelyiden yhdenmukaistaminen Suomen yleisiä vaaleja koskevien menettelyiden kanssa on työryhmän mukaan perusteltua.

Sähköistä äänestystä koskevassa tuoreessa arvioinnissa (Nettiäänestyksen edellytykset Suomessa. Nettiäänestystyöryhmän loppuraportti 19.12.2017. Oikeusministeriön julkaisu 60/2017) tuodaan esille, että sähköistä äänestystä ei saa riskittömäksi. Työryhmän mukaan sen asian selvittäminen, voisiko saamelaiskäräjien vaaleja toimittaa sähköisesti, ei sisälly työryhmän mandaattiin.

Erityisesti saamelaiskäräjät piti tärkeänä alkuperäiskansojen oikeutta määrätä omasta identiteetistään tai jäsenyydestään tapojensa ja perinteidensä mukaisesti.

Seuraavista tavoitteista/seikoista vaikuttaa olevan laajaa yhteisymmärrystä:

- Äänestystä helpotetaan ja äänestysaktiivisuutta edistetään.
- Vaalilautakunta asetetaan vaalikauden alussa ja mahdollistetaan ympärivuotinen hakeutuminen vaaliluettelon.
- Vaalilautakunnan kokoonpanoa laajennetaan.
- Vaalitoimitusta pidennetään viikolla.
- Vaaliluettelon hakeutumiseen liittyviä aikatauluja aikaistetaan, jotta hakemusten ja valitusten käsittelemiseen jää riittävästi aikaa.
- Muutoksenhakua vaalilautakunnan päätöksiin on syytä kehittää.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

25.5.2020

VN/5875/2019

VN/5875/2019-OM-15

- Oikaisulautakuntaa koskeva ehdotus on saanut osakseen paljon kritiikkiä erityisesti asettamisen osalta, mutta perusajatusta riippumattomasta oikaisulautakunnasta pidettiin edelleen harkitsemisen arvoisena.
- Voisi olla hyödyllistä pohtia keinoja nostaa myös saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvien äänestysaktiivisuutta.

Muuta:

Lisäksi työryhmässä nousi esiin tarve jatkotyössä keskustella korkeimman hallinto-oikeuden roolista valitusprosessissa.

Saamelaiskäräjät toivoo, että koulutus- ja oppimateriaalitoimiston roolia tuodaan näkyviin saamelaiskäräjien toimivaltaa koskevassa säännöksessä. Asiaa on alustavasti valmisteltu Hallbergin toimikunnan aikana.

Kuntakiintiöiden osalta yhteisymmärrystä vaikuttaa olevan siitä, että käräjillä tulee olla riittävän vahva edustus kotiseutualueelta. Osa kuultavista on pitänyt tärkeänä varmistaa eri kieliryhmien edustus. Ehdotus saamelaiskäräjien jäsenmäärän nostamisesta ei ole työryhmän kuulemisissa saanut tukea. Kiintiöt sekä käräjien jäsenten määrä jäävät toimikunnan käsiteltäväksi. Saamelaiskäräjät katsoo, että tältä osin on kyse saamelaisten itsemääräämisoikeuteen ja itsehallintoon liittyvistä asioista.

Siirtymäsäännöstä tulee muokata ja HE:seen tehdä muut tarvittavat tekniset päivitykset.

Saamelaiskäräjät tulee mahdollisesti ehdottamaan, että lakiin lisätään esimerkiksi kuntalain (410/2015) 102 §:ää vastaava saamelaiskäräjien kokouksen järjestyksen ylläpitoa koskeva säännös sekä että tarkastellaan saamelaiskäräjien virkanimikkeitä ja saamelaiskäräjistä annetun asetuksen (1727/1995) sisältöä.

Vaalimenettelyä koskevat säännökset

Vaalimenettelyä koskevilla säännöksillä tarkoitetaan saamelaiskäräjälain 4 luvun säännöksiä saamelaiskäräjien vaaleista.

Työryhmä on kuullut Eurooppa-oikeuden lehtori Markku Kiikeriä sekä saamelaiskäräjien vaalilautakunnan suunnittelija Sinikka Mäkistä kokouksessaan 27.1.2020.

Kiikeri toimi viime vaaleissa saamelaiskäräjien vaalilautakunnan neuvonantajana ja myös muutoin avusti saamelaiskäräjiä vaaliluetteloon merkitsemistä koskevissa asioissa. Kiikeri kertoi vaalilainsäädännön toimivuudesta oman kokemuksensa perusteella.

Kiikeri totesi, että vaaliprosessi ja sisältöä koskeva lainsäädäntö ovat tiiviissä yhteydessä keskenään, eli 3 §:n sisältö vaikuttaa myös prosessin toimivuuteen. Vaalilautakunnan työhön vaikuttivat KHO:n edellisten vaalien ratkaisut ja keväällä 2019 annetut YK:n ihmisoikeuskomitean päätökset. Myös oikaisuvaatimusten käsittely oli haasteellista samoista syistä.

Kiikeri totesi, että vuoden 2019 kokemusten perusteella on vaikea sanoa, mitä pitäisi korjata 4 luvussa, koska vaalit järjestettiin poikkeuksellisessa tilanteessa. Vaalilautakunnan resurssien puute on iso ongelma. Aikataulujen pidentäminen helpottaisi tilannetta sekä se, että vaalilautakunta toimisi koko vaalikauden ajan ja käsitelisi hakemuksia jatkuvaluonteisesti.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

25.5.2020

VN/5875/2019

VN/5875/2019-OM-15

Kiikerin mukaan kysymys KHO:n roolista valitusinstanssina on tärkeä, kuten myös kaikkien valitusasteiden kokoonpano. Vaalilautakunnan asemaan keskeisimpänä päätöksentekijänä tulisi saada jotain uutta.

Mäkinen kertoi vaalilautakunnan tehtävistä ja esitteli vaalilautakunnan ehdotukset, jotka toimitettiin työryhmän jäsenille myös kirjallisesti (liitteenä). Yli puolet äänioikeutetuista asuu saamelaiden kotiseutualueen ulkopuolella ja ulkomailla. Vuoden 2015 vaalien yhteydessä kerättyjen tilastojen mukaan vain 33,44 % (kaikista) saamelaisista asui saamelaiden kotiseutualueella.¹ Ulkomailla asuvia asuu erityisesti Norjassa ja Ruotsissa.

Mäkinen kertoi, että jokaisessa saamelaiden kotiseutualueen kunnassa on ollut vain yksi äänestyspaikka. Kotiseutualueella matkat ovat pitkiä ja postiverkko on harventunut. Inarissa pisin matka postiin tai asiamiespostiin on 160 km ja Enontekiöllä jopa 173 km. Nykyään vaaliasiakirjoja tulee lähettää kirjattuina kirjeinä, mikä tekee äänestämisestä hankalaa. Noutamattomia vaaliasiakirjoja palautui saamelaiskäräjille viime vuonna 1700 kpl. Ulkomailla äänestävät voivat käyttää kansainvälisiä vastauskuponkeja. Ruotsissa ja Norjassa kupongit aiheuttavat käytännön hankaluuksia. Vaalilautakunnan mukaan äänestysauto helpottaisi äänestämistä. Äänestäjä voisi halutessaan palauttaa vaaliasiakirjat äänestysbussille. Liikkuva äänestyspaikka voisi olla myös mahdollisen sähköisen äänestyksen äänestyspaikka. Edelleen vaalien toimittamisen aikaa olisi syytä pidentää ainakin viikolla.

Mäkinen totesi, että vaalien toimittamisen aikataulu on tiukka. Vaaliluettelon hakeutuminen jatkuvaluonteisesti helpottaisi vaalilautakunnan työtä. Vaalilautakunnan mukaan hakeutumista tulisi tässä tapauksessa kuitenkin rajata siten, ettei sama henkilö voisi samoilla perusteilla hakeutua vaaliluettelon joka vuosi. Vaalilautakunta pitäisi asettaa aikaisemmin. Tähän saakka vaalilautakunta on asetettu noin 1,5 vuotta ennen vaaleja. Äänentarkentamista voitaisiin aloittaa vaalipäivän jälkeisenä tiistaina klo 9, mikä vähentäisi ylitöiden tekemistä. Äänestyksestä hoitolaitoksessa tai kotona Mäkinen totesi, että vaalitoimitsijaksi tulisi voida nimetä myös muu sopivaksi katsottu henkilö. Edelleen vaalilautakunta esittää, että 3 §:stä poistetaan lappalaiskriteeri ja että valitustiet KHO:on poistetaan.

Edellisellä vaalikaudella laaditun esityksen mukaan vaalilautakunnan toimintaa oli tarkoitus muuttaa jatkuvaluonteiseksi ja aikatauluja oli tarkoitus pidentää. Vaalien ajankohtaa oli tarkoitus pidentää viikolla, eli vaalit olisivat käynnistyneet viikkoa aikaisemmin vaalilautakunnan ehdottamalla tavalla. Lisäksi 3 §:ää oli tarkoitus selkeyttää, mikä olisi osaltaan helpottanut vaalilautakunnan työtä. Tarkoituksena oli myös poistaa vaatimus vaaliasiakirjojen lähettämisestä kirjattuina kirjeinä ja lain 31 a §:ää oli tarkoitus muuttaa siten, että kussakin kunnassa on vähintään yksi äänestyspaikka, eli tarvittaessa usea. Mahdollisuus käyttää kiertävää äänestysbussia mainittiin 31 §:n perusteluissa. Sen sijaan äänentarkentamisen osalta esitettiin viime hallituskauden esityksessä, että se alkaisi vaalipäivän jälkeisenä maanantaina klo 10, ja tarkoituksena ei ollut rajata hakeutumista vaaliluettelon. Työryhmässä on todettu, että vaalilautakunnan mahdollisuuksia palkata lisähenkilöstöä on resurssikysymys, johon saamelaiskäräjälain säännökset eivät vaikuta.

Kansainvälisistä kupongeista ei säädetä saamelaiskäräjälain, eli niiden käytöstä voi luopua ilman lakimuutoksia. Hallituksen esityksessä vaalilain muuttamisesta (HE 101/2017), jolla mahdollistettiin kirjeäänestäminen tietyissä tilanteissa yleisissä vaaleissa, on käsitelty äänestämisen maksuttomuutta. Vaikka äänestämisen maksuttomuus on tärkeä periaate, esityksessä pidettiin hyväksyttävänä, että äänestäminen aiheuttaa jonkin verran kustannuksia äänestäjälle esimerkiksi

¹Saamelaiden lukumäärä vuoden 2019 Saamelaiskäräjien vaaleissa, katso: <https://www.samediggi.fi/wp-content/uploads/2020/02/v%C3%A4est%C3%B6tieteellinen-tilasto-2019-nettiin.pdf>. Vuonna 2019 saamelaiden kotiseutualueella asui vain 31,66 % saamelaisista.

Yrsa Nyman

25.5.2020

VN/5875/2019

VN/5875/2019-OM-15

siitä, että hän menee äänestyspaikalle tai ostaa postimerkit lähetekuorta varten. Eduskunnan perustuslakivaliokunta hyväksyi tämän tulkinnan (PeVM 3/2017 vp).

Saamelaiskäräjät kolmessa maassa on keskustellut yhteisestä vaalipäivästä, jolloin vaalikeskusteluja voitaisiin käydä tärkeistä, yhteisistä teemoista samaan aikaan. Elokuussa 2020 saamelaisten parlamentaarikkojen konferenssi tulee keskustelemaan yhteisestä vaalipäivästä. Saamelaisten parlamentaarisen neuvoston työryhmä on selvittänyt asiaa ja yhteiset vaalit voisivat olla mahdollisia aikaisintaan vuonna 2028. Yhteinen vaalipäivä edistäisi myös pohjoismaisen saamelaissopimuksen toimeenpanoa.

Kiikeri kertoi tammikuussa 2020 käynnissä olevista KHO prosesseista, että varsinaiset oikaisuvaatimus päätökset ovat lähteneet hakijoille. Valitusaikaa on 14 päivää, jonka jälkeen asian käsittely jatkuu KHO:ssa. KHO palautti saamelaiskäräjien hallituksen tekemiä päätöksiä, koska niitä ei ollut perusteltu yksilöllisesti. KHO:ssa on myös neljäkymmentä purkuhakemusta vireillä, jotka liittyvät sekä joidenkin vuoden 2019 päätösten purkamiseen, että niiden pohjana olleiden 2015 ja jopa 2011 päätösten purkamiseen. Saamelaiskäräjien hallituksen puolelta on vireillä myös oikeudenkäyntikuluja koskeva purkuhakemus.

Voimassa olevan lain mukaan saamelaiskäräjissä tulee olla vähintään kolme jäsentä ja yksi varajäsen kustakin saamelaisten kotiseutualueen kunnasta, eli kiintiöjäseniä on 12 ja jäseniä yhteensä 21. Tavoitteena on ollut varmistaa, että jokaisesta kunnasta on edustus. Eduskunnassa paikat jaetaan vaalipiirien kautta, eli järjestelmä toimii toisella tavalla. Edellisellä vaalikaudella valmistetussa esityksessä huomioitiin Inarin suuruus. Kyseisen esityksen mukaan käräjissä tulee olla vähintään kuusi jäsentä Inarin kunnasta, neljä jäsentä Utsjoen kunnasta, kolme jäsentä Enontekiön kunnasta ja kolme jäsentä Sodankylän kunnasta sekä yksi jäsen kotiseutualueen ulkopuolelta. Ottaen huomioon, että saamelaisten itsehallinto liittyy nimenomaan saamelaisten kotiseutualueeseen, haluttiin viime hallituskauden esityksessä varmistaa, että vähintään puolet käräjien jäsenistä tulee saamelaisten kotiseutualueelta. Saamelaiskäräjät ei ole kannattanut siirtymistä suhteelliseen vaalitapaan. Saamelaiskäräjävaaleissa koko maa on yhtenä vaalipiirinä.

Kun saamelaisvaltuuskunta asetettiin vuonna 1973, jäseniä oli yhteensä 20 ja jokaisesta kunnasta tuli vähintään kaksi jäsentä. Saamelaiskäräjälain säätämisen yhteydessä käräjien jäsenten lukumäärää nostettiin 21 sekä jokaisesta kunnasta valittavien kuntakiintiötä nostettiin kolmeen, jotta enemmistö käräjien jäsenistä tulisi kotiseutualueelta.

Taulukko: Saamelaiskäräjävaalien ehdokkaat ja varsinaisiksi jäseniksi valitut

Ehdokkaiden lukumäärä

vaalivuosi	Enontekiö	Inari	Sodankylä	Utsjoki	Muu alue	Yhteensä
1995	7	14	4	19	8	52
1999	7	15	4	13	3	42
2003	6	17	5	7	4	39
2007	7	17	5	10	6	45
2011	5	17	5	9	4	40
2015	6	14	2	8	6	36
2019	5	15	5	6	5	36

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö
 PL 25
 FI-00023 Helsinki
 Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
 Eteläesplanadi 10
 00023 Helsinki
 Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
 0295 16001
 Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
 (09) 160 67730
 Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
 oikeusministerio@om.fi
 www.oikeusministerio.fi

Yrsa Nyman

25.5.2020

VN/5875/2019
VN/5875/2019-OM-15

Varsinaisiksi jäseniksi valitut

vaalivuosi	Enontekiö	Inari	Sodankylä	Utsjoki	Muu alue	Yhteensä
1995	3	10	2	4	2	21
1999	4	9	3	4	1	21
2003	3	8	3	6	1	21
2007	3	6	3	7	2	21
2011	3	8	3	6	1	21
2015	3	9	2+1 *	4	2	21
2019	3	10	3	4	1	21

Lisäksi jokaisesta saamelaisten kotiseutualueen kunnasta on valittu yksi varajäsen vuosina 1995-2019.

* Vuonna 2015 vaaleissa Lapin paliskunnan alueelta oli vain kaksi ehdokasta, jotka valittiin jäseniksi. Kolmas jäsen valittiin arvalla. Varajäsentä ei valittu, koska paikka on kuntakohtainen.

Liitteet Työryhmän kokousten pöytäkirjat (16.1.2020, 27.1.2020, 5.2.2020 ja 5.3.2020)
Saamelaiskäräjien vaalilautakunnan esitys 12.12.2019 (Dnro 914/D.m.9)

Jakelu

Tiedoksi

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Eteläesplanadi 10
00023 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0295 16001
Internat. +358 295 16001

Faksi
Fax
Fax
(09) 160 67730
Internat. +358 9 160 67730

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi